

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته‌ی زبان‌شناسی - آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان

بررسی تحلیلی نحوی - معنایی نمود، زمان دستوری و وجه در
ساخت‌های فعلی زبان فارسی

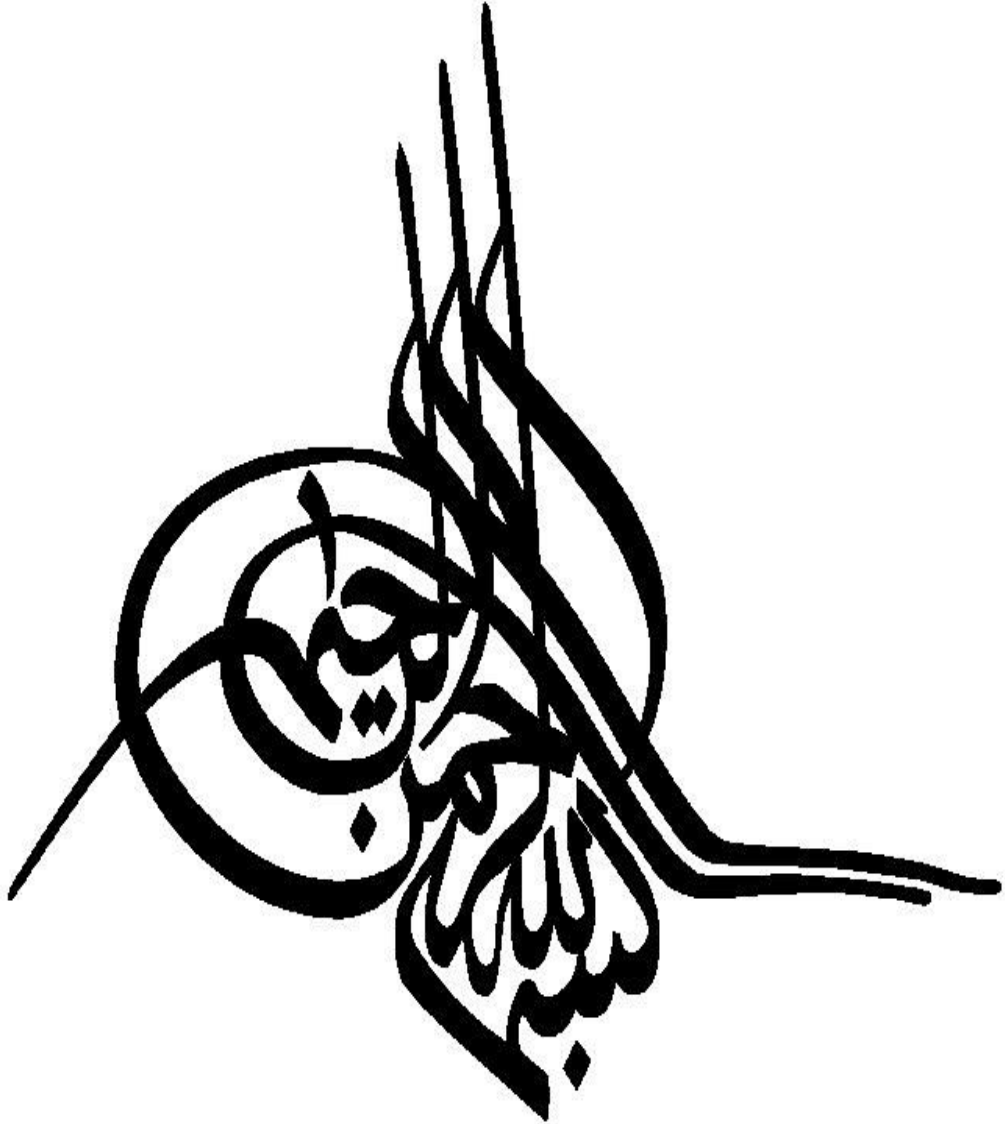
به وسیله‌ی:

هما ملکوتی خواه

استاد راهنما:

دکتر جلال رحیمیان

شهریور ۱۳۸۸

به نام خدا

اظهار نامه

اینجانب هما ملکوتی خواه دانشجوی رشته ی زبانشناسی گرایش آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان دانشکده ی ادبیات و علوم انسانی اظهار می کنم که این پایان نامه حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی که از منابع دیگران استفاده کرده ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته ام. همچنین اظهار می کنم که تحقیق و موضوع پایان نامه ام تکراری نیست و تعهد می نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آن را منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیه حقوق این اثر مطابق با آیین نامه مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی: هما ملکوتی خواه

تاریخ و امضاء: ۸۸/۷/۱۸

همایون خواجه

به نام خدا

بررسی تحلیلی نحوی - معنایی نمود، زمان دستوری و وجه در ساخت‌های
فعلی زبان فارسی

به وسیله‌ی:
هما ملکوتی خواه

پایان‌نامه

ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی
از فعالیت‌های تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته‌ی:

زبان‌شناسی (آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان)

از دانشگاه شیراز

شیراز

جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی شده توسط کمیته پایان‌نامه با درجه : عالی

دکتر جلال رحیمیان، دانشیار بخش زبان‌های خارجی و زبان‌شناسی (رئیس کمیته).....
دکتر سعید مهرپور، استادیار بخش زبان‌های خارجی و زبان‌شناسی.....
دکتر فرخ حاجیانی، استادیار بخش زبان‌های خارجی و زبان‌شناسی.....

شهریور ۱۳۸۸

تقدیم به:

پدرم

که طنین تپش قلبش انگیزه‌ی حیاتم است...

و

مادرم

و جودنازینی که بودنش زیباترین شاهکار خلقت، نگاه بی‌آلایش و پاکش، صبورمی و

سکوتش والاترین تمثیل و تفسیر عشق است...

سپاسگزاری

بیش از هر چیز پروردگار بزرگ را شاکرم که توفیق داد بهترین لحظات عمرم در کسب دانش سپری شود. پرورگاری که چشمانم را با نور علم روشن نموده و دستانم را به فضیلت قلم آشنا کرده و دلم را به اشتیاق آموختن و جانم را به بی‌تابی دانستن شرافت بخشیده است... سپاس و قدردانی بی‌شائبه و صمیمانه‌ی خود را به "پدر و مادر" عزیزتر از جانم، خواهر مهربانم "هدیه" و برادر عزیزم "حامد" تقدیم می‌کنم، چرا که حضور گرم و حمایت همیشگی‌شان همواره پیمودن مسیر زندگی را در تمامی مراحل برایم هموار ساخته و بزرگ‌منشی و یاری‌شان دینی بس عظیم به گردنم نهاده است.

از استادان بسیار بزرگواری که در مدت تحصیل از نور علم و معرفت آنها بهره‌ها برده‌ام سپاسگزارم، به خصوص جناب آقای "دکتر جلال رحیمیان" که زحمت راهنمایی این پایان‌نامه را عهده‌دار بوده‌اند، و نیز سپاس گوی استاد گرانمایه جناب آقای "دکتر سعید مهرپور" می‌باشم که دقت نظر و مسئولیت‌پذیری ایشان در رسیدگی به امور این پایان‌نامه شایسته‌ی ارج نهادن است، و همچنین از استاد ارجمند جناب آقای "دکتر فرخ حاجیانی" که با فروتنی و رویی گشاده پذیرای حضورم بودند قدردانی می‌کنم.

چکیده

بررسی تحلیلی نحوی-معنایی نمود، زمان دستوری و وجه در ساخت‌های فعلی زبان فارسی

به وسیله‌ی:

هما ملکوتی خواه

رابطه‌ی میان نمود، زمان دستوری و وجه در ساخت‌های فعلی در بسیاری موارد رابطه‌ای مستقیم نمی‌باشد و در واقع رابطه‌ی مستقیم میان صورت و نقش معنایی- منظوری آنها حاکم نیست. این عدم تطابق نه تنها در زبان فارسی بلکه در بسیاری زبان‌های دنیا قابل مشاهده است. گستره‌ی تحلیل حاضر بر ساخت‌های خودایستا در زبان فارسی استوار است. در تحلیل مقوله‌ی نمود از آن به عنوان مقوله‌ای صوری و معنایی یاد شده است و سپس تقابل صوری و معنایی هر کدام از نمودهای مجرد ساده، استمرار، جاری و نقلی با در نظر گرفتن دو زمان دستوری گذشته و غیرگذشته بررسی شده است. مقوله‌ی وجه (اخباری و غیر اخباری) نیز از دو بعد صوری و معنایی تحلیل گردیده و سپس با توجه به این یافته‌ها و چهارچوب‌های نظری برگزیده برای تحلیل داده‌ها که کامری (۱۹۷۶ و ۱۹۸۵) و هادلستون و پولوم (۲۰۰۲) می‌باشند، داده‌های تحقیق مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج حاصل نشان داد که در برخی ساخت‌ها نمود صوری ساده کاربرد معنایی نمود نقلی، نمود صوری استمرار کاربرد معنایی نمود ساده و نقلی، و نمود صوری نقلی نیز کاربرد معنایی نمود ساده را دارا هستند. زمان دستوری گذشته در اغلب ساخت‌های شرطی زمان تقویمی آینده و در ساخت‌هایی که مفهوم نتیجه‌گیری و اجبار دارند زمان تقویمی حال را نشان می‌دهد. وجه اخباری نیز با کاربرد امری و التزامی، وجه التزامی با کاربرد اخباری و نیز در زبان فارسی وجود دارند.

کلید واژه‌ها: نمود، زمان دستوری، وجه

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۱
۲-۱- هدف تحقیق.....	۲
۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۲
۴-۱- سوالات تحقیق.....	۳
۵-۱- سازماندهی تحقیق.....	۳
فصل دوم: مروری بر تحقیقات انجام شده.....	۵
۱-۲- مقدمه.....	۵
۲-۲- نظریات مختلف پیرامون مقولات نمود، زمان دستوری و وجه.....	۵
۳-۲- نمود.....	۱۶
۱-۳-۲- نمود های صوری مجرد.....	۱۶
۱-۱-۳-۲- نمود ساده.....	۱۷
۱-۱-۳-۲- نمود ساده و سایر ارزش های نمودی.....	۱۹
۲-۱-۳-۲- تقابل صوری معنایی و نمود ساده.....	۲۰
۱-۲-۱-۳-۲- گذشته ی ساده.....	۲۰
۲-۲-۱-۳-۲- غیر گذشته ی ساده.....	۲۱
۲-۱-۳-۲- نمود استمراری.....	۲۱
۱-۲-۱-۳-۲- تقابل صوری و معنایی نمود استمراری.....	۲۳
۱-۱-۲-۱-۳-۲- گذشته ی استمراری.....	۲۳
۲-۱-۲-۱-۳-۲- غیر گذشته ی استمراری.....	۲۴
۳-۱-۳-۲- نمود جاری.....	۲۶
۱-۳-۱-۳-۲- تقابل صوری و معنایی نمود جاری.....	۲۶

۲۶ گذشته‌ی جاری ۱-۱-۳-۱-۳-۲
۲۷ غیرگذشته‌ی جاری ۲-۱-۳-۱-۳-۲
۲۸ نمود نقلی ۴-۱-۳-۲
۲۹ تقابل صوری و معنایی نمود نقلی ۱-۴-۱-۳-۲
۲۹ گذشته‌ی نقلی ۱-۱-۴-۱-۳-۲
۳۰ غیرگذشته‌ی نقلی ۲-۱-۴-۱-۳-۲
۳۲ نمودهای صوری ترکیبی ۲-۳-۲
۳۳ نمود نقلی - استمراری ۱-۲-۳-۲
۳۴ نمود نقلی - جاری ۲-۲-۳-۲
۳۴ نمود ساده - جاری ۳-۲-۳-۲
۳۵ نمود و معانی ذاتی ۳-۳-۲
۳۵ موقعیت‌های لحظه‌ای و تداومی ۱-۳-۳-۲
۳۶ افعال پایان بنیاد و آغاز بنیاد ۲-۳-۳-۲
۳۷ موقعیت‌های پویا و ایستا ۳-۳-۳-۲
۳۹ نمود و زمان دستوری ۴-۳-۲
۳۹ نمود ساده و زمان دستوری حال و آینده ۱-۴-۳-۲
۳۹ تمایزهای نمودی محدود به زمانهای خاص ۲-۴-۳-۲
۴۰ استفاده از زمان حال برای نقل و حکایت ۳-۴-۳-۲
۴۱ اصطلاحات صوری برای بیان تقابل نمودی ۵-۳-۲
۴۱ ساختارهای نمود (ساخت صوری) ۱-۵-۳-۲
۴۱ اصطلاحات نحوی تقابل‌های نمودی ۶-۳-۲
۴۱ عبارات مکانی تقابل‌های نمودی ۱-۶-۳-۲
۴۱ نمود جاری و استمراری ۱-۱-۶-۳-۲
۴۲ وضعیت احتمالی ۲-۱-۶-۳-۲
۴۳ نمود و جهت ۳-۱-۶-۳-۲
۴۳ نمود نقلی به عنوان زمان حال و گذشته ۷-۳-۲
۴۳ نمود نقلی و استنباط منطقی ۱-۷-۳-۲
۴۴ زمان دستوری ۴-۲
۴۵ زمان گذشته ۱-۴-۲
۴۵ زمان غیرگذشته ۲-۴-۲

.....	۲-۴-۱- زمان حال	۴۵
.....	۲-۴-۲- زمان آینده	۴۷
.....	۲-۵- وجه	۴۸
.....	۲-۵-۱- وجه معنایی	۵۱
.....	۲-۵-۱-۱- وجه اخباری	۵۱
.....	۲-۵-۱-۲- وجه التزامی	۵۱
.....	۲-۵-۱-۳- وجه امری	۵۲
.....	۲-۵-۲- وجه صوری	۵۲
.....	۲-۵-۲-۱- وجه اخباری	۵۲
.....	۲-۵-۲-۲- وجه غیراخباری	۵۲
.....	۲-۵-۳- وجه در ساخت‌هایی با فعل کمکی و یا فعل معین	۵۳
.....	۲-۵-۳-۱- ساختی با یک فعل معین	۵۳
.....	۲-۵-۳-۲- ساختی با یک فعل کمکی	۵۴
.....	۲-۵-۳-۳- ساختی با دو فعل کمکی	۵۴
.....	۲-۵-۳-۴- ساختی با دو فعل کمکی و یک فعل معین	۵۵
.....	۲-۵-۴- وجه و زمان دستوری	۵۵
.....	۲-۵-۴-۱- وجوه اخباری	۵۶
.....	۲-۵-۴-۲- وجوه غیر اخباری	۵۷
.....	فصل سوم: مبانی نظری و روش تحقیق	۵۹
.....	۳-۱- مقدمه	۵۹
.....	۳-۲- مبانی نظری تحقیق	۵۹
.....	۳-۳- فرایند جمع‌آوری داده‌ها	۶۰
.....	۳-۴- روش تحلیل داده‌ها	۶۱
.....	۳-۴-۱- نمود صوری	۶۱
.....	۳-۴-۲- زمان دستوری	۶۲
.....	۳-۴-۳- وجه صوری	۶۲
.....	فصل چهارم: بررسی تحلیلی نحوی- معنایی داده‌ها	۶۳
.....	۴-۱- مقدمه	۶۳
.....	۴-۲- تحلیل داده‌ها	۶۳
.....	۴-۲-۱- نمود	۶۳

۹۷.....	۲-۲-۴- زمان دستوری.....
۱۲۱.....	۳-۲-۴- وجه.....
۱۳۱.....	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات.....
۱۳۱.....	۱-۵- مقدمه.....
۱۳۱.....	۲-۵- نتایج حاصل از تحقیق.....
۱۳۲.....	۱-۲-۵- نتایج به دست آمده در زمینه‌ی نمود.....
۱۳۵.....	۲-۲-۵- نتایج به دست آمده در زمینه‌ی زمان.....
۱۳۶.....	۳-۲-۵- نتایج بدست آمده در زمینه‌ی وجه.....
۱۳۷.....	۳-۵- پیشنهاداتی برای تحقیقات بعدی.....
۱۳۸.....	منابع فارسی.....
۱۴۰.....	منابع لاتین.....

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲- طبقه بندی صورتهای فعلی خودایستا.....	۱۵
جدول ۲-۲- نمودهای صوری مجرد.....	۱۷
جدول ۳-۲- نمودهای صوری ترکیبی (۱).....	۳۲
جدول ۴-۲- نمودهای صوری ترکیبی (۲).....	۳۳
جدول ۵-۲- وجوه افعال فارسی.....	۵۵
جدول ۶-۲- زمان دستوری و نمود از جهت تقسیمبندی وجههای صوری.....	۵۸
جدول ۱-۳- صورتهای صرفی نمودین فعل "نوشتن".....	۶۱
جدول ۲-۳- صورت صرفی زمانی فعل "نوشتن".....	۶۲
جدول ۳-۳- صورت صرفی وجهی فعل "نوشتن".....	۶۲
جدول ۱-۴- تعداد و انواع نمودهای صوری بررسی شده.....	۹۲
جدول ۲-۴- تعداد نمودهای صوری با در نظر گرفتن نمودهای معنایی.....	۹۴
جدول ۳-۴- نمود صوری نقلی و نمود معنایی ساده از بعد زمان.....	۹۴
جدول ۴-۴- نمود صوری استمراری و نمود معنایی ساده از بعد زمان.....	۹۵
جدول ۵-۴- نمود صوری استمراری و نمود معنایی جاری از بعد زمان.....	۹۵
جدول ۶-۴- نمود صوری استمراری و مفهوم عادت از بعد زمان.....	۹۵
جدول ۷-۴- نمود صوری استمراری و نمود معنایی نقلی از بعد زمان.....	۹۶
جدول ۸-۴- تعداد د انواع زمانهای صوری بررسی شده.....	۱۱۸
جدول ۹-۴- تعداد زمانهای دستوری با در نظر گرفتن زمان وقوع رخداد.....	۱۱۹
جدول ۱۰-۴- زمان دستوری گذشته و زمان وقوع رخداد حال از بعد نمودی.....	۱۲۰

جدول ۴-۱۱- زمان دستوری گذشته و زمان وقوع رخداد آینده از بعد نمودی..... ۱۲۰

جدول ۴-۱۲- زمان دستوری گذشته و زمان وقوع رخداد غیرگذشتهی نقلی از بعد نمودی .. ۱۲۰

جدول ۴-۱۳- زمان دستوری حال و زمان وقوع رخداد گذشته از بعد نمودی..... ۱۲۰

جدول ۴-۱۴- زمان دستوری حال و زمان وقوع رخداد گذشته از بعد نمودی..... ۱۲۱

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان و شماره

نمودار ۱-۲ - نمودار زمان (اقتباس از کامری، ۱۹۸۵)..... ۴۴

فصل اول: کلیات

۱-۱- مقدمه

زبان که به اعتقاد بسیاری والاترین خصیصه آدمی و قوه‌ی خلاقه‌ای است که ریشه در ذهن آدمی دارد، نقش‌های متفاوتی همچون اندیشه ورزی و متنی بر عهده دارد تا نیاز کاربران خود را در زمینه‌های مختلف برطرف سازد. زبانشناسی به عنوان علمی که موضوع آن زبان یعنی یکی از پیچیده‌ترین توانایی‌های آدمی است، در پی آن است تا به مدد شناخت علمی، پرده از اسرار این قوه شگفت بردارد. شاخه‌های اصلی و مهم زبانشناسی نظیر آواشناسی، واژه‌شناسی، نحو و معناشناسی، که هر کدام سطوح خاصی از زبان را تشکیل می‌دهند، به صورت مطلق و مستقل از یکدیگر قابل بررسی و مطالعه نبوده و لازمه یک تحقیق جامع در نظر گرفتن پیوند ناگسستنی میان آنها است. از آن میان رابطه نزدیک و تنگاتنگ در حوزه معناشناسی و نحو در بسیاری موارد شایان توجه می‌باشد. در زبان‌های طبیعی دنیا مقوله‌های دستوری بسیار متنوع هستند و هر کدام بعضاً نقش‌های معنایی‌ای متفاوت از آنچه در صورت نشان می‌دهند را در خود نهفته دارند. از جمله می‌توان به مقولاتی چون نمود^۱ و زمان دستوری^۲ اشاره کرد که در بسیاری از اوقات رابطه مستقیم میان صورت و نقش معنایی-منظوری بر آنها حاکم نیست و این امر نه تنها در زبان فارسی بلکه در اکثر زبان‌های دنیا قابل مشاهده است. خاطر نشان ساختن این نکته الزامی است که دو مقوله فوق، نمود و زمان دستوری، رابطه‌ای نزدیک و جدا ناشدنی با

¹ aspect

² tense

مقولاتی همچون وجه^۱ و زمان واقعی رخداد^۲ دارد. بنابراین چهار مقوله نمود، زمان دستوری، وجه و زمان واقعی رخداد از جمله مواردی هستند که در حوزه‌های نحو و معناشناسی درخور مطالعات عمیق و بنیادین می‌باشند که در پژوهش‌های گذشته به اندازه کافی مورد توجه قرار نگرفته‌اند. لذا این تحقیق به بررسی و تحلیل نحوی-معنایی نمود و زمان دستوری در ساخت‌های فعلی زبان فارسی خواهد پرداخت و در این روند رابطه این دو را با مقولات وجه و زمان واقعی رخداد نادیده نخواهد گرفت.

۲-۱- هدف تحقیق

برخی بر این تصور هستند که میان ابعاد صوری و کاربرد های معنایی ساخت‌های فعلی زبان فارسی همیشه ارتباطی مستقیم برقرار است و بر اساس این نگرش تعاریفی چند را درباره زمان‌های موجود در زبان ارائه می‌دهند. اما واقعیت امر چیزی غیر از این است و فقط در مواردی چند این مسئله به حقیقت نزدیک می‌باشد. هدف این تحقیق بررسی روابط صوری و معنایی نمود در ساخت‌های فعلی زبان فارسی با در نظر گرفتن زمان دستوری و رابطه آن با عناصر وابسته نظیر وجه و زمان واقعی رخداد است. فرض قریب به یقین این تحقیق چنین است که روابط میان جنبه‌های صوری و معنایی نمود و مفاهیم و تعاریف دقیق و واضحی از این مقولات در کتب آموزشی دستور فارسی بویژه در کتب مدارس به شکلی مطلوب تبیین نشده است. یکی از اهداف این تحقیق تبیین این نوع روابط است.

۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق

زبان دارای جوانب بسیار متنوع و پیچیده است که نشأت گرفته از ماهیت آن می‌باشد. زبان‌شناسان و محققین علم زبان‌شناسی در حوزه‌های مختلف آن قدم برداشته و در این میان به

¹ mood

² time

جنبه نحوی زبان توجه بسیاری داشته‌اند. پیرامون مقولات دستوری از قبیل نمود و زمان دستوری آثار تحقیقی فراوانی در قالب کتاب، مقاله و طرح‌های تحقیقاتی ارائه شده است. اما تمایز میان جنبه‌های صوری و معنایی مقوله‌هایی از قبیل نمود و زمان دستوری در فارسی بازنگری جدی را می‌طلبد، که این امر خود نشانگر اهمیت فراوان این تحقیق است. در نهایت تهیه‌ی یک منبع منسجم در زمینه‌ی نمود و زمان دستوری که اساس نیل به اهداف آموزشی است، ضرورت و اهمیت این تحقیق را بیان می‌دارد. همچنین این پژوهش می‌تواند به دور از دیدگاه‌های سنتی در زمینه این مقولات، تحلیلی منطبق بر رویکردهای جدید و به روز در علم زبان‌شناسی ارائه دهد که به کمک یافته‌های آن می‌توان شرح قابل فهم‌تری از این مقولات را در اختیار دانشجویان و دانش‌آموزان قرار دهیم.

۱-۴- سوالات تحقیق

سوالات تحقیق حاضر را می‌توان به صورت زیر بیان کرد:

۱. کاربرد معنایی-منظوری نمود در ساخت‌های فعلی زبان فارسی چیست؟
۲. آیا رابطه‌ای میان بعد معنایی نمود و زمان دستوری وجود دارد؟
۳. ارتباط میان زمان دستوری و زمان واقعی رخداد در نموده‌های مختلف زبان فارسی چیست؟
۴. رابطه میان نمود و وجه و زمان دستوری در ساخت‌های فعلی زبان فارسی چگونه تحلیل می‌شود؟

۱-۵- سازماندهی تحقیق

مطالب ارائه شده در این رساله حاصل یک تحقیق کتابخانه‌ای است و شامل پنج فصل می‌باشد: فصل اول در برگیرنده‌ی کلیاتی در مورد موضوع، هدف، اهمیت و سوالات تحقیق است.

فصل دوم به بررسی تحقیقات انجام شده در زمینه‌ی موضوع تحقیق می‌پردازد و نظریات مختلف پیرامون مقولات نمود، زمان دستوری و وجه را ارائه می‌دهد.

فصل سوم روش تحقیق، چهارچوب نظری مورد استفاده در تحقیق و نحوه‌ی جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آنها را در بر می‌گیرد.

فصل چهارم به تجزیه و تحلیل داده‌ها و ساخت‌های فعلی جملات می‌پردازد.

فصل پنجم شامل نتیجه‌گیری و ارائه‌ی پیشنهاداتی برای پژوهش‌ها و تحقیقات بعدی خواهد بود.

فصل دوم: مروری بر تحقیقات انجام شده

۲-۱- مقدمه

با در نظر گرفتن موضوع تحقیق مقولات مورد بحث در این فصل عمدتاً نمود، زمان دستوری و وجه می‌باشند که در ابتدا نظرات و دیدگاه‌های مرتبط با آنها آورده خواهد شد و سپس هر کدام به تفصیل مورد بحث قرار خواهند گرفت.

۲-۲- نظریات مختلف پیرامون مقولات نمود، زمان دستوری و وجه

مفاهیم نمود و زمان دستوری در منابع مختلف انگلیسی مورد بررسی قرار گرفته‌است. کامری^۱ (۲: ۱۹۷۶) اظهار می‌دارد زمان دستوری، زمان موقعیت مورد نظر را به زمانی دیگر، که معمولاً به لحظه‌ی گفتار است، مرتبط می‌سازد. زمان‌های دستوری متداول در زبان‌ها حال، گذشته و آینده هستند، هر چند در همه‌ی زبان‌ها این سه زمان وجود ندارد و یا برخی از آنها زمان دستوری ندارند، از آنجایی که زمان دستوری، زمان یک موقعیت را متناسب با موقعیت گفتار بیان می‌کند، می‌توان گفت که زمان دستوری مقوله‌ای بافتمند^۲ است.

^۱ Comrie

^۲ deictic

وی بیان می‌کند که زمان دستوری‌ای که زمان موقعیت توصیف شده را به زمان حال مربوط می‌کند، "زمان دستوری مطلق"^۱ نام دارد. افعال خود ایستا^۲ در زبان انگلیسی در این گروه گنجانده می‌شوند. از طرف دیگر در برخی موارد زمان موقعیت توصیف شده به زمان موقعیت دیگری ربط داده می‌شود، که این زمان "زمان دستوری نسبی"^۳ نام دارد. افعال ناخودایستا^۴ در زبان انگلیسی از این جمله اند:

۱.

John was singing	الف) مطلق
When <u>walking</u> down the road, I often <u>meet</u> Harry.	ب) نسبی
When <u>walking</u> down the road, I often <u>met</u> Harry.	ج) نسبی

در دو جمله‌ی آخر **walking** موقعیتی را که همزمان با فعل اصلی اتفاق افتاده است بدون در نظر گرفتن زمان فعل اصلی، نشان می‌دهد. در جمله‌ی (ب) با در نظر گرفتن زمان دستوری حال در فعل **meet**، موقعیت توصیف شده توسط **walking** هم در زمان حال می‌باشد. در جمله‌ی (ج) با توجه به زمان دستوری گذشته در فعل **met**، عمل **walking** در گذشته اتفاق افتاده است.

کامری معتقد است که مقوله‌ی نمود متفاوت از زمان دستوری است. تمایز میان دو جمله انگلیسی "he read" و "he was reading"، با توجه به اینکه هر دو زمان دستوری مطلق در گذشته هستند، تمایزی نمودین است، جمله‌ی اول بیانگر نمود جاری و دیگری شان - دهنده‌ی نمود تام می‌باشد و زمان دستوری در آن دخیل نیست. به همین دلیل نمود را متفاوت از زمان دستوری در نظر می‌گیرد. در زبان فارسی نیز این مطلب صادق است. تفاوت دو جمله‌ی گذشته‌ی "او آمد" و "او می‌آمد" تنها در تمایز نمودین میان ساده و استمرار است.

¹ absolute tense
² finite
³ relative tense
⁴ nonfinite